

**Dressyrhästens
fysiska utmaningar –
från unghäst till svår klass**

Camilla Hulth

Fördjupningsarbete i B-tränarkurs 2020/2021

2021-02-15

Inledning

Under alla de år jag varit aktiv inom ridsporten, såväl som tävlingsryttare som tränare, har hela tiden skadade hästar på ett eller annat sätt varit en del av vardagen. Antingen genom att en av de egna hästarna haft någon form av skada som medfört att den inte kunnat tränas, eller att elever tvingats ha uppehåll från planerad träning på grund av skadad häst. Vissa skador uppkommer genom någon form av olycksfall, andra skador till följd av en avvikande exteriör. Det finns dock många fall där hästen skadats utan rimlig förklaring, där man har tyckt att den fått goda förutsättningar för att klara sitt arbete. Detta har fått mig att fundera över ämnet och skapat ett intresse för att ringa in de största riskerna som finns när det gäller träningsrelaterade skador hos hästar i allmänhet och dressyrhästar i synnerhet. Det som utmärker sig i dressyrhästens arbete är den tydliga strävan efter att hästen ska vinkla sina bakben mer för att förflytta sin tyngdpunkt bakåt. På så sätt uppnås samling som är utbildningsskalans slutliga mål i kombination med en genomsläpplig, balanserad och ridbar häst som går att läsa om i Ridhandboken. Det säger sig självt att bakbenen kommer att belastas mer ju högre samlingsgrad vi uppnår.

Att nedanstående frågeställningar borde vara av allmänt intresse för hästägare och andra utövare inom ridsporten stärks av den statistik som försäkringsbolaget Agria har presenterat och som skrevs om på tidningenridsport.se 30 november 2017.

Saker att vilja veta mer om blir då följaktligen: Är det vanligare med överansträngningar på hästens bakben ju högre upp i utbildning och ålder de kommer? Och med följdfrågan; innebär det att vi ser mer frambenshältor på de yngre dressyrhästarna som ännu inte tränats för att förflytta tyngdpunkten bakåt genom samlande arbete? Och slutligen; finns det andra utmaningar som tydligt framträder hos just dressyrhästar kopplat till vilken fas av utbildningen de befinner sig i?

Det blir logiskt att även fråga sig om det finns aspekter att ta hänsyn till i träningen av dressyrhästen, både den unga och den äldre, som kan minska risken för de skador som vanligtvis uppkommer.

Syfte och frågeställning

Syftet med arbetet är att belysa och delvis besvara följande frågor: "Kan man se ett mönster av återkommande skador som är typiska hos dressyrhästar?" "Ändras typen av skador hos dressyrhästen från unghäststadiet tills när den uppnått svår klass?" "Hur arbetar man bäst för att förebygga uppkomsten av dessa skador, i respektive ålderskategori?"

Teoriavsnitt

Bakgrund

I TR står beskrivet att dressyrens mål är att utveckla hästen till en atletisk individ genom harmonisk utbildning. Resultatet blir en lugn, mjuk, lösgjord och smidig häst. Hästen blir också förtroendefull, uppmärksam och villig så att perfekt samförstånd med ryttaren kan uppnås. Korrektheten och kvalitén i utbildningen visar sig genom:

- ♦ Renhet, regelbundenhet och frihet i gångarterna.
- ♦ Harmoni, lätthet och ledighet i rörelsernas utförande.
- ♦ Lätthet i framdelen och engagemang i bakdelen som kommer ifrån en livlig framåtbjudning.
- ♦ Accepterande av bettet med eftergift och genomsläplighet utan spänning eller motstånd.

(TR del II 2021)

Dressyr innebär att hästen kommer i både fysisk och psykisk balans och därmed blir bekväm att rida. När detta inträffar får hästen fria och regelbundna gångarter och den utför rörelserna med mjukhet och lätthet. Alla ryttare har glädje av en häst som är korrekt grundutbildad i dressyr. Dressyr på högre nivå är endast en vidareutveckling av hästens harmoni och balans genom gymnastik. Det går att se svår dressyr som avancerad gymnastik i jämvikt och balans och kan närmast jämföras med

elitgymnastik. För att öka hästens uppmärksamhet och för att ge hästen en allsidig träning rider man olika rörelser. Från början rids enkla rörelser som hästen med lätthet kan förstå och som inte sliter på den outvecklade unghästens kropp. Längre fram i hästens utbildning tillkommer nya rörelser, de flesta till för att förbättra hästens smidighet och styrka. Rörelserna har inte ett eget ändamål utan är till för att bygga upp hästen till en elitgymnast (Lette 1980).

Utbildningsskalan är beskrivet som det utbildningssystem som bör utgöra grunden inom all dressyrutbildning. För att nå ett gott utbildningsresultat krävs systematisk träning, kraven måste ökas successivt och i rätt ordning. Hästen ska med hjälp av gymnastiskt arbete byggas upp så att muskler och leder blir starka och mjuka. Först då förmår hästen bära upp ryttaren i bibehållen balans. (Lette 1980)

Utveckling av samling

I Ridhandboken kan man läsa att man talar om samling när hästen bär sig i balans och med vinklade bakbensleder trampar mer under sig. Genom det samlande arbetet utvecklas och ändras påskjutet till bärighet och hästen verkar röra sig mer i uppforsbacke. Kännetecknet för en häst i samling är böjningen i bakdelens stora leder (höft-, knä- och haslederna), vilket medför att bakdelen sänks.

Vidare står det att samling är en process som är fysiskt svår för hästen och den måste därför arbetas fram genom långsiktig och skonsam träning, på ett systematiskt sätt. (Ridhandboken del I 2018)

Nuläge

Senare års forskning har visat på ett starkt samband mellan god kondition och ökad hållbarhet inom alla discipliner av ridsporten. Det finns studier som visar att det finns flera aspekter att ta hänsyn till när man diskuterar hållbarhet (tex ryttaren/tränarens utbildningsnivå och erfarenhet och att träningen trappas upp stegvis). Men här framgår tydligt att träningsinslag som främjar kondition och motsvarar ansträngningsnivån på tävling samt variation är betydande för hästars hållbarhet. (Lönnell 2012)

Under en föreläsning under mässan Häst 2006 berättar Lars Roepstorff att effekten av träning på hästens senor och ligament minskar ju äldre den blir, det är därför viktigt att

träna upp dessa när hästen är ung.

När det inte längre går att träna upp senor och ligament är det i stället viktigt att inte utsätta hästen för tillfälliga överansträngningar. För att undvika senskador är det mycket viktigt att hästen är vältränad och har en stark muskulatur. Belastningen på senan ökar om muskeln som den fäster i blir trött. Värmen i senan ökar när muskeln blir trött och det leder till att cellerna går sönder och en blödning uppstår.

Trots denna ökade kunskap ser vi ändå ett stort antal sporthästar som drabbas av skador eller andra träningsrelaterade problem som medför ofrivilliga avbrott i träningen (Penell 2009).

Hästens utbildning bör inte påbörjas förrän hästen är på väg att fylla fyra år. Efter den grundläggande fasen och inridningen tar utbildningen minst ett år fram till lätt klass. Efter det bör en allsidig utbildning följa, som skapar förutsättningar för att hästen ska kunna användas inom en viss specialdisciplin längre fram. Om hästen blir specialiserad inom en viss disciplin för tidigt kommer det att slita på hästen i onödan eftersom den då får ett ensidigt arbete. (Ridhandboken del I 2018)

I en internationell studie om hoppträningssupplägg och skador påvisades ett tydligt samband mellan variation i träningen och färre skador. Detta mättes i förlorade träningsdagar. Här sågs att ju större variation ryttaren hade i olika träningsaktiviteter, desto mer minskade risken för avbrott i träningen på grund av skador. Uteridning (ridning i skog/terräng) var en viktig komponent. I studien framkom att andelen uteridning hos ryttarna varierade mellan 5 och 47 % av den totala träningen. (Lönnell mfl 2013)

Bra tävlingskarriär före sex års ålder gynnar hållbarhet, visar en studie av 43 000 hästars resultat på tävling inom hoppning, dressyr och fälttävlan. Studierna visar att de hästar som tävlat med framgång i flera discipliner före sex års ålder och därmed fått en varierad träning som unga visar större hållbarhet. Dessa hästar har i snitt tävlat två år längre än övriga. (Braam 2011)

Avel

I avelsmålet för den svenska varmblodiga hästen står det att man ska producera hästar med en bra exteriör och som kan vara internationellt konkurrenskraftiga som dressyr- eller hopphästar. Avelsmålet för dressyr syftar till att avla fram en häst som rör sig med lätthet, elasticitet, spänst, takt och schwung med ett bra påskjut. Den ska vara vacker att se i rörelse, ha en naturlig förmåga för samling samt ökning, vara samarbetsvillig, ha en hög ridbarhet samt vara både känslig och avspänd.

Det står också nämnt att hästarna ska vara hållbara. Sedan 1986 har avelsvärden skattats med BLUPmetoden för prestations- och exteriöra egenskaper men än så länge har inte hållbarheten kunnat bedömas eller mätas. (SWB 2021)

I en intervju med professor Lars Roepstorff kan man bl a läsa att framstegen inom avelsarbetet har medfört att vi idag har möjlighet att tävla framgångsrikt med våra hästar redan från tidig ålder och inom en specifik gren. Dagens hästar har mycket talang och hög ridbarhet vilket medför att de kan prestera utan den mängd stärkande grundträning som tidigare krävdes för att våra hästar skulle nå en nivå i utbildningen som gjorde dem klara för tävling. Professor Lars Roepstorff menar att de flesta uppfödare erbjuder idag extremt talangfulla hästar – kanske för bra hästar. Hästarna är starka, tekniskt duktiga och arbetsvilliga. De kan nästan göra piaff och passage redan när de är bara några dagar gamla, och en ung häst behöver inte mycket träning för att den ska kunna hoppa 1,20 – och det gör att vi får en annan typ av utmaning. Med de här kapabla hästarna har mycket av det varierade och långsiktiga uppbyggnadsarbetet gått förlorat. (Roepstorff 2020)

Eric Lette säger i en intervju i tidningen Kentaur att gångartshästens numera medfödda talang i kombination med att publiken på läktarna och även domarna gärna vill se spektakulära travökningar redan på den väldigt unga (precis inridna) hästen medför att ryttarna lockas att kräva för mycket för snabbt. Ökad trav är bland det jobbigaste för dressyrhästen näst efter piaff och passage, det glöms ofta bort idag när så mycket handlar om att hästarna ska visa så spektakulära gångarter som möjligt. (Lette 2014)

Redan 1927 skrev professor Gerhard Forssell i sin bok Om hästen, dess anatomiska byggnad, ytterlära, vård och sjukdomar: ” Att arbeta en häst i ökad trav, innan den

kommit så långt i sin träning att den orkar bära ryttaren i jämvikt i skritt och kort trav, är som att åka i hastig fart på en tungt lastad kärra utan fjädrar. Det är som bekant betydligt påfrestande för kärran.”

Rapporter från kliniker och även studier som gjorts på kliniker visar att dressyrhästar på både elit- samt lägre nivå utsätts för större risk för att få skador i gaffelbanden, speciellt i bakbenen än hästar som används till andra grenar. Skadornas typ varierar beroende på bland annat vilken nivå ekipage tränar och tävlar på. (Murray m fl 2006)

Raka hasvinklar liksom långa, veka kotor sägs öka risken för gaffelbandsskador (Dyson 1995).

Enligt en studie så är nedanstående skador de vanligaste orsakerna till försämrad prestation och/eller faktorer som utlöser hälta hos dressyrhästar (Dyson 2002).

- inflammation i övre delen av gaffelbandet
- skador i gaffelbandsgrenen
- nedbrytande ledsjukdom i hasled
- synovit (ledhinneinflammation) eller nedbrytande ledsjukdom i kronled
- synovit i knäled
- synovit eller nedbrytande ledsjukdom i kotled
- senskideinflammation i böjsenornas senskida
- frakturer i framknä
- ryggsmärta

Forskning pekar på att idrottsskador hos både människor och hästar kan förebyggas genom att man anpassar hur träningen läggs upp. Hästveterinärer har genom ett antal forskningsprojekt under de senaste årtiondena kunnat fastställa att skador inte kommer helt slumpmässigt. Det är därmed inte heller en slump att vissa ryttare och stall lyckas hålla sina hästar friskare än andra.

Förslitningsskador handlar ofta om att träningen inte anpassats till hästens individuella behov eller utbildningsståndpunkt. På 60-talet började man inom galoppsporten att granska orsaken till skador och hur de kan förebyggas. Man tittade till en början på hur galoppbanan var konstruerad i samband med lopp, underlagets hårdhet till exempel. Vartefter började galopphästforskarna även analysera träningsfaktorer i relation till skador, och man fann då ett samband mellan olika träningsupplägg och skaderisker. (Lönnell 2016)

Sju vanliga orsaker till skador:

1. **För snabb upptrappning av träning och arbete:** Att göra för mycket för snabbt. Här har engelska veterinärer under ledning av James Wood och Kristien Verheyen sett en ökad risk för både frakturer och ledsador hos hästar som ökad mängden galopparbete för snabbt.
2. **Brist på kontinuitet:** Ofta en variant av ovanstående, det innebär att man gör enstaka pass men utan uppföljning.
3. **För ensidigt arbete:** I FEI-WHW-projektets studie på hopphästar tränade av elitryttare i fyra olika länder var variation i ridningen det som mest utmärkande såg ut att förebygga förlust av träningsdagar på grund av skador.
4. **Brist på vila och återhämtning:** För att kroppen ska kunna anpassa sig till träning behöver den vilopausar. Både för att bygga om sig och för att hinna läka småskador. Det finns en studie av ridskolehästar som visar att de ridskolor som hade minst ortopediska skador på sina hästar var de som lät hästarna vila minst fyra veckor på sommaren och gå på sommarbete.
5. **Plötslig ändring av kraven eller akut händelse som överbelastar kroppen:** En variant av punkt 1. En akut händelse kan däremot vara ett feltramp. Dock kommer hästen som tränats på ett varierat sätt på ett varierat underlag vara bättre rustad för olika typer av påfrestningar.
6. **Individuell svaghet samt återfall i tidigare skador:** Att en skada kommer tillbaka gång på gång är ett vanligt problem. Trots att två hästar tränas likadant kan den ena hästen skada sig och inte den andra, detta beror på att hästar är olika starka och klarar träning olika bra.
7. **Kombination av hårt och mycket arbete:** Förutom ovanstående punkter finns också risken som alltid uppstår när arbetet ökas, både volym och intensitet på samma gång.

Det gäller att hitta balans, det vill säga; när intensiteten ökar behöver volymen till en början minskas tills hästen anpassat sig. (Lönnell 2016)

Kvalitativ undersökning

Vid en semistrukturerad intervju av veterinär Helena Gunnarsson som driver kliniken Helena Gunnarsson Hästklinik AB ställs frågan om vad hon ser som de vanligaste typerna av skador på dressyrhästar, av de som söker hjälp på hennes klinik.

Gaffelbandsskador på bakbenen är relativt vanligt hos äldre dressyrhästar. Den led som oftast behöver behandling hos de äldre dressyrhästarna är bakbenets knäled.

Ryggproblem förekommer både på yngre och äldre dressyrhästar men är inte nödvändigtvis kopplade till röntgenförändringar i ryggen utan ses oftare som en effekt av felaktig ridning, oliksidig ryttare, dåligt anpassad sadel eller på grund av att viss spänning tillfälligt har uppstått under inläring av nya rörelser t ex piaff och passage.

Generellt ses ett tydligt samband mellan ryttaren och hästarnas skador. Vissa ryttare återkommer med olika hästar med liknande problem, då antas att ryttaren rider på ett visst sätt som inte är förenligt med en skonsam träning och uppbyggnad av hästen. Här ses också ett tydligt samband mellan den duktigare ryttarens förmåga att träna hästen utan att slita på den mer än nödvändigt. En mer oerfaren och mindre skicklig ryttare behöver mer upprepning i träningen för att lyckas lära hästen samma saker som den skicklige ryttaren klarar med betydligt mindre övning. Mängden träning hästen utsätts för är direkt kopplat till risken för förslitningsskador. På de yngre hästarna som tränas i enlighet med utbildningsskalans grundläggande fas ses inte något tydligt mönster med återkommande skador. Här finns dock en tendens att aveln gått åt ett håll där vi fått mer nerv i våra dressyrhästar vilket ibland gör dem alltför känsliga och livliga för den genomsnittlige ryttaren, med överansträngningar som följd då dessa hästar behöver mycket rastning för att ryttaren ska våga rida.

Många av dagens hästar är väldigt rörliga med stora rörelser, de rör sig nästan för bra för sitt eget bästa och detta kan i sig leda till förslitningsskador.

Material och metoder

Arbetet är skrivet efter befintliga avhandlingar inom ämnet, intervju med veterinär, samt facklitteratur.

Avgränsning litteraturstudien

Litteraturstudien är avgränsad på så sätt att författaren har valt ut sökkriterier som överrensstämmer med syftet. På detta sätt har sökningen begränsats och relevanta artiklar har kunnat hittas på ett effektivt sätt. Exempel på sökord som författaren använt sig av är: Skador hos dressyrhästar, gaffelbandsskador, avel av dressyrhästar, samling, utbildningsskalan, samband mellan god kondition och hållbarhet hos hästar, horse, dressage, equine, injury, Equine veterinary journal, bilateral lameness, risk factors of lameness, statistik hältor häst.

Litteratursökning och manuell sökning

Genom sökning på internet där ovanstående sökord använts hittades lämplig facklitteratur. Ridhandboken del I förklarar hur arbetet mot samling går till i hästens utbildning. Boken Träna hästen för framgång och hållbarhet bygger på forskning och många av de studier som gjorts inom ämnet. För att hitta några av de studier som nämns eller hänvisas till i boken har sökning skett på Science Direct's, Equine veterinary journal's och SLU's hemsida.

Databassökning

Följande databaser har använts: PubMed, Primo, Web of science, Equine and animal cognition reference databas

Kvalitativ undersökning

Här genomfördes en semistrukturerad intervju av dressyrryttaren och veterinären Helena Gunnarsson

Resultat

Resultatet av litteraturstudien och den kvalitativa undersökningen är att:

De vanligaste skadorna hos äldre dressyrhästar är enligt mina efterforskningar gaffelbandsskador på bakbenen (Dyson 2002) samt ledinflammation i bakknäna, ryggproblem förekommer i alla åldrar (Gunnarsson 2021).

Skadorna skulle i vissa fall kunna förebyggas genom en mer varierad träning och/eller en annan typ av ridning (Lönnell 2016).

Typen av skador ändras till viss del enligt mina efterforskningar. Hos de yngre hästarna ses olika typer av skador som oftast är kopplade till ridningen och även det faktum att vi idag har en halvblodshäst som ser ut och beter sig på ett väldigt annorlunda sätt mot för 20-30 år sedan. (Gunnarsson 2021)

Aveln har gjort stora framsteg och idag är det möjligt att tävla de unga hästarna grenspecifikt utan att behöva lägga den noggranna grundträningen som förr krävdes för att nå resultat (Roepstorff 2006).

När det gäller förebyggande arbete är litteraturen relativt samstämmig, hästen behöver en långsam och systematisk anpassning till det arbete vi vill att den ska utföra och en god grundkondition främjar alltid hållbarhet hos alla individer.

Här ser man en viss diskrepans gällande mängdträning. Å ena sidan behövs en större mängd träning i unga år för att stärka hästen tillräckligt för framtiden, även hos den unga hästen som tack vare sin medfödda talang snabbt blir klar för sina uppgifter (Roepstorff 2006), å andra sidan bidrar en alltför ensidig träning till slitage som resulterar i överansträngningar (Gunnarsson 2021).

Diskussion

Varierad träning för ökad hållbarhet

Intressanta tankar att diskutera inom tränarkåren är hur vi kan främja att de unga dressyrhästarna tränas mer allsidigt. Forskningen visar tydligt att varierad träning i unga år ökar hållbarheten hos den äldre hästen (Braam 2011). Trots att detta är ett budskap som spridits under ett antal år är det fortfarande vanligt förekommande med alltför ensidig träning av dressyrhästarna. Vad beror detta på?

Dagens dressyrhästar

Våra dressyrhästar föds idag med stor talang för det vi vill att de senare i livet ska utföra. En av de egenskaper som är viktig för att en häst anses ha potential för Grand Prix dressyr är känslighet och "nerv", dvs att hästen har mycket egen energi och är uppmärksam på ryttarens signaler (Gunnarsson 2021). Hästar med dessa egenskaper är i regel även väldigt känsliga även för omgivningen, och reagerar snabbt genom deras medfödda flyktinstinkt när de känner sig hotade, framför allt i unga år är detta beteende starkt utpräglat. Att rida dessa hästar ute i skog och mark som unghästar kan vara utmanande och även förenat med risker.

Dagens ridanläggningar

För att komma ut i skog och mark och rida på varierade underlag med en känslig och explosiv unghäst krävs trygga miljöer att rida i. Idag ligger många av våra ridanläggningar i eller i angränsning till tätorter. Hästgårdar som tidigare låg i utkanten av en tätort med närhet till naturen har i många fall blivit kringbyggda när kommunerna har exploaterats. Det är vanligt förekommande att kommunen avsatt en slinga för ryttare att rida på, men den är då oftast belägen bland villakvarter, bilvägar, cykelbanor och andra motionsspår där många människor är i rörelse.

Professionella hästutbildare

Hos många hästföretagare som driver verksamhet med utbildning och försäljning av dressyrhästar i större skala tränas hästarna ensidigt. Hästarna tränas i den mängd som anses rimligt i förhållande till ålder och bakgrund, men ridningen sker i stort sett uteslutande i ridhus eller på ridbana. De dagar hästen inte rids går den i hage.

Vad är då anledningen till att man inte rider ut och varierar träning och underlag? De hästutbildare jag har pratat med har helt enkelt för många hästar att rida så att bristen på tid kräver att en eller några av hästarna har vila varje dag för att dagen ska gå ihop tidsmässigt. Personal är kostsamt så det finns vanligtvis inte någon annan anställd (t ex hästskötare) som heller har tid att rida ut på hästarna. Detta bottnar naturligtvis i att man har en ekonomisk aspekt att ta hänsyn till i verksamheten.

Vi vet alltså att varierad träning och långsam uppbyggnad av hästens kropp, där även konditionsträning ingår, tydligt främjar hållbarheten hos hästar inom alla discipliner (Roepstorff 2006). Vi vet att unga dressyrhästar löper stor risk för överansträngning till följd av stora rörelser och ensidig träning. Även att äldre dressyrhästar ofta drabbas av gaffelbandsskador på bakbenen (Dyson 2002).

Kanske skulle ännu tydligare forskningsresultat kunna motivera fler att verkligen ta tag i den varierade träningen med inslag av konditionsträning, även hästföretagare som driver verksamhet i större skala. Kanske skulle det kunna leda till att fler och fler investerar i ridslingor eller naturbanor på den egna marken så att uteridning kan ske på ett tryggare sätt oavsett typ av häst.

Slutsats

Min slutsats är att man kan se ett mönster som är typiska hos dressyrhästar, detta är tydligast på den äldre, högt utbildade dressyrhästen som drabbas av gaffelbandsskador i bakbenen oftare än andra hästar (Dyson 2002). I yngre år ses en större variation av skador på dressyrhästen, ryggproblem, ledinflammation i frambenen (Gunnarsson 2021) och även hos dessa förekommer problem med gaffelbanden i bakbenen som följd av att många dressyrhästar idag har långa, veka kotor (Dyson 1995). Här är orsakerna också lite mer kopplade till ryttaren och dennes ridförmåga (Gunnarsson 2021).

För både den yngre och den äldre dressyrhästen är långsam uppbyggnad och successiv anpassning till ökade krav en nyckel för bättre hållbarhet, i kombination med varierat arbete på olika underlag och konditionsträning. (Lönnell 2016)

För att få fler ryttare att träna sina dressyrhästar allsidigt, både amatörer och professionella ryttare, behövs en större tillgång på trygga miljöer för utomhusridning på varierade underlag och med möjlighet till konditionsträning.

Sammanfattning

Vi har alla utövare inom dressyrporten ett gemensamt intresse i att hålla våra och våra elevers hästar skadefria. Det här arbetet har haft som syfte att kartlägga om dressyrhästar drabbas av specifika skador beroende på vilken utbildningsståndpunkt de befinner sig på. Utifrån utbildningsskalan torde det vara rimligt att dressyrhästar anstränger sina bakben mer ju högre upp i utbildningen de kommer med tanke på att utbildningsskalans mål är samling. Samling handlar om att hästen förflyttar sin och ryttarens tyngdpunkt bakåt genom att vinkla bakbenens leder höft, knä och has kraftigare. (Ridhandboken del I 2018)

Detta har också visat sig genom forskning då äldre dressyrhästar oftare får problem med gaffelbandsskador på bakbenen än andra (Dyson 2002). Det har däremot inte kunnat påvisas att yngre dressyrhästar har mer problem med frambenshältor än andra hästar, trots att de ännu inte förflyttat tyngdpunkten bakåt, vilket sker i och med det samlande arbetet, för att avlasta frambenen. De yngre dressyrhästarna får olika former av skador som är mer kopplade till deras rörelser då dagens talangfulla dressyrhästar rör sig stort och elastiskt (Gunnarsson 2021) och exteriör; här ses långa, veka kotor på bakbenen som en riskfaktor (Dyson 1995). Även ryttarnas ridskicklighet spelar en stor roll (Gunnarsson 2021).

För både den yngre och den äldre dressyrhästen är skonsam och systematisk uppbyggnad och successiv anpassning till ökade krav en nyckel för bättre hållbarhet. Det behöver ske i kombination med varierat arbete på olika underlag och även med inslag av konditionsträning. (Lönnell 2016)

För att få fler ryttare att träna sina dressyrhästar allsidigt, både amatörer och professionella ryttare, behövs en större tillgång på trygga miljöer för utomhusridning på varierade underlag och med möjlighet till konditionsträning.

Ännu tydligare forskning som påvisar sambandet mellan varierad träning, god kondition och hållbarhet skulle kanske kunna motivera fler entreprenörer inom hästnäringen att satsa pengar på att bygga naturbanor och galoppslingor etc.

Referenser

Litteratur

Braam Å, Nasholm A, Roepstorff L, Philipsson J (2011) Genetic variation in durability of Swedish horses using competition results. *Livestock Science* 142 181-18

Dyson S *Proximal Suspensory Desmitis in the Hindlimb* (1995), *Equine vet. Educ.* 7, 275-278

Dyson, S. 2002. *Lameness and poor performance in the sport horse: Dressage, showjumping and horse trials*. *Journal of Equine Veterinary Science*, 22: pp. 145-150.

Lette Eric, *Dressyr* (1980), ICA-förlaget AB, Västerås

Lönnell Cecilia, *Träna hästen för framgång och hållbarhet* (2016), Massolit förlagsgrupp AB, Estland

Lönnell, Cecilia (2012). *Yard differences in training, management and orthopedic injury in showjumping, riding school, and thoroughbred race horses*. Diss. (sammanfattning/summary) Uppsala : Sveriges lantbruksuniv., Acta Universitatis Agriculturae Sueciae, 1652-6880 2012:27
ISBN 978-91-576-7663-4 s 57-60

Lönnell C, Bröjer J, Nostell K, Hernlund E, Roepstorff L, Tranquille C, Murray R, Oomen A, van Weeren R, Bitschnau C, Montavon S, Weishaupt M, Egenvall A (2013) *Variations in training regimens in professionell showjumping yards*. *Equine Veterinary Journal* doi: 10.1111/evj 12126

Murray, R. C., Dyson, S. J., Tranquille, C. & Adams, V. 2006. *Association of type of sport and performance level with anatomical site of orthopedic diagnosis*. *Equine veterinary journal*, 36: pp- 411-416.

Murray, R. C., Walters, J. M, Snart, H., Dyson, S. J. & Parkin, T. D. H. 2010a. *Identification of Risk Factors for Lameness in Dressage Horses*. *The Veterinary Journal*, 184: pp. 27-36.

Penell, J. (2009). Secondary Databases in Equine Research – *Data quality and disease measurements*. ISSN 1652-6880. SLU. Faculty of Veterinary Medicine and Animal Science Department of Clinical Sciences. Uppsala

Richtlinien für Reiten und Fahren Band I, Ridhandboken del I: Grundutbildning för ryttare och häst, 31 upplagan 2018

Internet

SWB (10/2-21) SWB's avelsplan: <https://swb.org/wp-content/uploads/2016/11/Avelsplan-fi%CC%82r-SWB.pdf>

Hippson.se (16/3-06) <https://www.hippson.se/artikelarkivet/hasthantering/hallbarhet-och-prestation-del-1-hastens.htm>

World of showjumping (9/12-20) <https://www.worldofshowjumping.com/WoSJ-Exclusive-interviews/Lars-Roepstorff-It-often-seems-to-be-forgotten-that-the-first-months-with-a-new-horse-always-has-an-increased-risk-factor-for-la.html>

Tidningenridsportse (30/11-17) <https://www.tidningenridsport.se/forsakringsstatistiken-visar-halta-hastens-nya-folksjukdom/>

Personligt meddelande

Helena Gunnarsson, veterinär, Helena Gunnarssons hästklinik, 2021-02-03